

NEPOSTOJANJE ZAKONSKOG OVLAŠĆENJA DA UPRAVNI ODBOR ZAVODA ZA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU RADNIKA "ŽELEZNICE SRBIJE" DONESE AKT KOJIM SE UREĐUJE NAČIN STICANJA I RASPODELA PRIHODA OSTVARENOG PRUŽANJEM USLUGA IZ OBLASTI STOMATOLOŠKE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U SLUŽBI ZA STOMATOLOGIJU KAO ORGANIZACIONOM DELU ZAVODA

Zakon o platama u državnim organima i javnim službama

član 1 tač. 3) i 4) i čl. 3 i 8

Sentenca:

Budući da Zakon o platama u državnim organima i javnim službama i uredba koja je doneta na osnovu ovog zakona predviđaju da zaposleni u zdravstvenim ustanovama, pa i u stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti, primaju za svoj rad plate, a ne zarade, to znači da se plate, kao naknade za rad zaposlenima, ne mogu isplaćivati prema pravilnicima, već isključivo prema Zakonu o platama u državnim organima i javnim službama i odgovarajućoj uredbi. Po oceni suda, različiti načini obezbeđivanja sredstava za rad zavoda ne mogu predstavljati osnov za različito utvrđivanje naknada za rad pojedinih kategorija zaposlenih u stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti u jednom istom pravnom licu, a okolnost da zdravstveni radnici pružaju stomatološke usluge koje nisu utvrđene kao pravo iz obaveznog zdravstvenog osiguranja ne može menjati karakter naknade za rad na koju zaposleni u zdravstvenim ustanovama, pa i zaposleni u stomatološkoj službi u okviru zdravstvene ustanove, imaju pravo, u skladu sa Ustavom i odgovarajućim zakonima. Stoga je osporeni Pravilnik u celini nesaglasan sa zakonom, a time i sa ustavnim principom hijerarhije domaćih pravnih akata iz člana 195. stav 1. Ustava.

Obrazloženje:

"Ustavnom sudu podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika iz tačke 1. izreke. U inicijativi se navodi da osporeni Pravilnik nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srbije i Zakonom o radu, jer dovodi u nejednak položaj i diskriminiše radnike Zavoda za zdravstvenu zaštitu radnika "Železnice Srbije" u stomatološkoj službi u odnosu na druge radnike zaposlene u ostalim službama Zavoda, budući "da se svi drugi radnici sa istom stručnom spremom u celosti finansiraju iz budžeta, odnosno od strane Fonda zdravstvenog osiguranja, bez obzira na stvarni radni učinak". Inicijator, takođe, navodi da se svim ostalim zaposlenim radnicima u Zavodu isplaćuju topli obrok, regres, naknade za bolovanje i naknade za korišćenje godišnjeg odmora iz jedinstvenog prihoda Zavoda, te da jedino zaposleni u stomatološkoj službi "sami sebi plaćaju ove naknade", što ima za posledicu da radnici stomatološke službe, ukoliko nemaju dovoljan prihod, nemaju ni sredstava za naknade za bolovanje, već njima Zavod pozajmljuje ta sredstva, pa im kasnije ova sredstva odbija od zarada. Iz navedenih razloga, inicijator osporava ustavnost Pravilnika u odnosu na

odredbe čl. 21, 22. i 60. Ustava, kao i zakonitost ovog akta u odnosu na odredbe čl. 18. do 20. i čl. 104, 114, 115. i 118. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 24/05 i 61/05). Inicijator posebno ističe da je osporeni Pravilnik umanjio minimalna prava radnika obezbeđena Zakonom, te da su, stoga, ove odredbe Pravilnika ništave. Navodeći da primena ovakvog neustavnog i nezakonitog Pravilnika proizvodi velike i nenadoknadle štete posledice za zaposlene u stomatološkoj službi Zavoda, inicijator predlaže Ustavnom sudu da, do konačnog odlučivanja, obustavi od izvršenja akte i radnje preduzete na osnovu osporenog akta.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da je osporeni Pravilnik doneo Upravni odbor Zavoda za zdravstvenu zaštitu radnika "Železnice Srbije", ali da ne sadrži preambulu sa navođenjem pravnog osnova za njegovo donošenje. Ovim pravilnikom uređuje se način sticanja i raspodele prihoda koje zaposleni u stomatološkoj službi Zavoda ostvaruju pružanjem usluga osiguranicima RZZO (koje se finansiraju iz sredstava RZZO, u skladu sa zaključenim Ugovorom o pružanju i finansiranju zdravstvene zaštite sa RZZO), i na tržištu (zaposlenima kod poslodavaca, na osnovu zaključenih ugovora sa tim poslodavcima i drugim fizičkim licima). Osporenim Pravilnikom, između ostalog, propisano je: da se pod prihodom iz stava 1. ovog člana smatraju naplaćeni prihodi i da ostvareni prihod iz člana 1. alineja 2) ovog pravilnika ima tretman sopstvenih sredstava o kojima se vodi evidencija na posebnom podračunu sopstvenog prihoda, koji se otvara kod Uprave za trezor (član 1. stav 3. i član 2. stav 1.); da zaposleni koji su u radnom odnosu u Zavodu ostvaruju svoja prava i obaveze u skladu sa propisima o radu, opštim aktima Zavoda i ovim pravilnikom, a zaposleni obavljaju stomatološku zdravstvenu delatnost i pružaju usluge u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o zdravstvenom osiguranju, kao i u skladu sa svim podzakonskim aktima kojima se reguliše ova oblast zdravstvene zaštite (član 3.); da zaposleni u stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti u ambulantom Zavoda ostvaruju prihod na osnovu broja i vrste pruženih usluga, koje se naplaćuju po Cenovniku RZZO i Cenovniku stomatoloških usluga koji Zavod donosi u skladu sa Statutom (član 5.); da rukovodilac stomatološke službe ima obavezu da o postignutim efektima i ostvarenom prihodu obavesti zaposlene u stomatološkoj službi (član 6. stav 4.); da zaposleni u Službi stomatologije imaju pravo na osnovnu zaradu koja se utvrđuje u visini minimalne zarade u skladu sa Zakonom o radu i po drugim osnovama iz člana 118. Zakona o radu, da se pun iznos neto minimalne zarade ostvaruje za 40 časova rada u toku jedne nedelje, da zaposleni imaju i pravo na zaradu ostvarenu po učinku iz ostvarenog prihoda u skladu sa rezultatima rada, prema broju i vrsti izvršenih i naplaćenih usluga, a u skladu sa ovim pravilnikom i Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama, a da u slučaju da je nivo naplaćenih prihoda manji od sredstava potrebnih za isplatu zarada zaposlenih u Službi stomatologije, nedostajuća sredstva isplatiće se na teret sredstava Zavoda, u vidu pozajmice, do naplate ostvarenog prihoda Službe stomatologije (član 7.); da se od ukupno ostvarenih prihoda u Službi stomatologije svakog meseca prvo izdvajaju sredstva, i to - 9% od isplaćene zarade za prethodni mesec, na ime naknade za godišnji odmor u skladu sa Zakonom, 5% na ime naknade za

bolovanje i plaćeno odsustvo i 1% na ime povraćaja sredstava pacijentima zbog nekvalitetno pružene usluge, te da se neiskorišćena sredstva izdvojena za bolovanje i plaćeno odsustvo vraćaju zaposlenima po isteku šest meseci, a neiskorišćena sredstva izdvojena za godišnje odmone vraćaju se zaposlenima po isteku zakonskog roka za korišćenje godišnjeg odmora (član 8.); da se u slučaju da se pozitivna razlika prihoda (kada se iz ukupnog prihoda odbije iznos potreban za pokriće troškova i bruto iznos osnovnih zarada u visini minimalnih zarada za prethodni mesec) ne ostvaruje uzastopno u prva tri meseca po stupanju na snagu Pravilnika, poslodavac će isplatiti minimalnu zaradu i stiču se uslovi da poslodavac svim zaposlenima koji ne ostvaruju rezultate rada veće od potrebnog iznosa za isplatu minimalne zarade u skladu sa članom 7. stav 1. ovog pravilnika ponudi izmenu ugovora o radu i radni odnos sa nepunim radnim vremenom (član 11.); da će u slučaju da se ne ostvaruje prihod koji je neophodan za isplatu minimalnih zarada u skladu sa članom 7. stav 1. ovog pravilnika, poslodavac isplatiti minimalnu zaradu i stiču se uslovi za raskid ugovora o radu zaposlenih koji nisu ostvarili rezultate rada potrebne za isplatu minimalne zarade iz člana 7. stav 1. ovog pravilnika (član 12. stav 1.); da će se pored ovog pravilnika primenjivati i sve instrukcije i uputstva Ministarstva zdravlja i RZZO kojima se reguliše sticanje i raspodela prihoda ostvarenog pružanjem stomatoloških i drugih usluga na tržištu (član 31.).

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je: da svi zakoni i drugi opšti akti doneti u Republici Srbiji moraju biti saglasni sa Ustavom (član 194. stav 3.); da svi podzakonski opšti akti Republike Srbije, opšti akti organizacija kojima su poverena javna ovlašćenja, političkih stanaka, sindikata i udruženja građana i kolektivni ugovori moraju biti saglasni zakonu (član 195. stav 1.).

Zakonom o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 107/05 i 109/05) uređena su prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja zaposlenih i drugih građana obuhvaćenih obaveznim zdravstvenim osiguranjem i finansiranje obaveznog zdravstvenog osiguranja, dobrovoljno zdravstveno osiguranje i druga pitanja od značaja za sistem zdravstvenog osiguranja. Odredbom člana 47. stav 1. ovog zakona dato je ovlašćenje Republičkom zavodu za zdravstveno osiguranje da za svaku kalendarsku godinu donosi opšti akt kojim uređuje sadržaj, obim i standard prava na zdravstvenu zaštitu iz obaveznog osiguranja iz člana 45. ovog zakona za pojedine vrste zdravstvenih usluga i pojedine vrste bolesti, procenat plaćanja iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja do punog iznosa cene zdravstvene usluge, kao i procenat plaćanja osiguranog lica, a u smislu odredbe stava 6. ovog člana, Vlada daje saglasnost na pomenuti akt. Prema stavu 2. istog člana Zakona, opšti akt mora biti usklađen sa planom zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja i godišnjim finansijskim planom Republičkog zavoda. Na osnovu ovog zakonskog ovlašćenja, Upravni odbor Republičkog zavoda je doneo Pravilnik o sadržaju i obimu prava na zdravstvenu zaštitu iz obaveznog zdravstvenog osiguranja i o participaciji za 2007. godinu ("Službeni glasnik RS", broj 1/07).

Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni glasnik RS", broj 107/05), kao poseban zakon kojim se uređuje sistem zdravstvene zaštite, organizacija zdravstvene službe, prava i obaveze pacijenata, kao i druga pitanja od značaja za organizaciju i sprovođenje zdravstvene zaštite, propisao je da zdravstvena ustanova (što znači i dom zdravlja), odnosno privatna praksa može sticati sredstva za rad od: 1) organizacija zdravstvenog osiguranja; 2) budžeta; 3) prodaje usluga i proizvoda koji su u neposrednoj vezi sa zdravstvenom delatnošću zdravstvene ustanove; 4) obavljanja naučnoistraživačke i obrazovne delatnosti; 5) izdavanja u zakup slobodnih kapaciteta; 6) legata; 7) poklona; 8) zaveštanja (član 159.). Prema članu 160. ovog zakona, zdravstvena ustanova, odnosno privatna praksa stiče sredstva za rad od organizacija zdravstvenog osiguranja zaključivanjem ugovora o pružanju zdravstvene zaštite, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zdravstveno osiguranje. Odredbom člana 172. Zakona propisano je da se prava, dužnosti i odgovornosti zaposlenih u zdravstvenoj ustanovi, odnosno privatnoj praksi ostvaruju u skladu sa propisima o radu, ako ovim zakonom nije drugačije određeno. Zakonom o izmenama o dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni glasnik RS", broj 57/11), koji je stupio na snagu 9. avgusta 2011. godine, nisu izvršene izmene ili dopune koje bi mogle biti od uticaja na odlučivanje Ustavnog suda u ovoj pravnoj stvari.

Zakonom o javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 42/91, 71/94 i 79/05) propisano je da se radi obezbeđivanja ostvarivanja prava utvrđenih zakonom i ostvarivanja drugog zakonom utvrđenog interesa u oblasti zdravstvene zaštite osnivaju ustanove, s tim što se delatnosti, odnosno poslovi kojima se ne obezbeđuje ostvarivanje zakonom utvrđenih prava i ostvarivanje drugog zakonom utvrđenog interesa ne obavljaju kao javne službe u smislu ovog zakona (član 3. st. 1. i 2.). Odredbom člana 21. Zakona Upravni odbor ustanove je ovlašćen da: 1) donosi statut ustanove; 2) odlučuje o poslovanju ustanove; 3) usvaja izveštaj o poslovanju i godišnji obračun; 4) donosi program rada ustanove; 5) odlučuje o korišćenju sredstava, u skladu sa zakonom i 6) vrši i druge poslove utvrđene aktom o osnivanju i statutom. Članom 23. ovog zakona bilo je propisano da se u pogledu prava, obaveza i odgovornosti zaposlenih u ustanovi iz člana 3. stav 1. ovog zakona primenjuju propisi o zaposlenim u državnim organima, ako zakonom nije drukčije određeno. Navedeni član 23. Zakona prestao je da važi 1. jula 2006. godine, na osnovu odredbe člana 190. stav 2. tačka 1) Zakona o državnim službenicima ("Službeni glasnik RS", broj 79/05).

Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 34/01 i 62/06) uređen je način utvrđivanja plata, dodataka, naknada i ostalih primanja, pored ostalog i za zaposlene u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta Republike, autonomne pokrajine odnosno jedinice lokalne samouprave, kao i za zaposlene u javnim službama koje se finansiraju iz doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (član 1. tač. 3) i 4), a plate se određuju množenjem osnovice sa koeficijentom, sa mogućnošću dodatka na platu. Prema članu 3. Zakona, osnovicu za obračun plata utvrđuje Vlada, a saglasno članu 4. Zakona koeficijent izražava složenost poslova, odgovornost, uslove rada i stručnu spremu. Odredbom člana 8. stav 1. ovog zakona Vlada je ovlašćena da

svojim aktom utvrđuje koeficijente za obračun i isplatu plata, pa je, u realizaciji ovog zakonskog ovlašćenja, Vlada donela Uredbu o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05, 105/05, 109/05, 27/06, 32/06, 58/06, 82/06, 106/06, 10/07, 40/07, 60/07, 91/07, 106/07, 7/08, 9/08, 24/08, 26/08, 31/08, 44/08, 54/08, 108/08, 113/08, 79/09, 29/10, 91/10, 20/11 i 65/11). U tački 13. ove uredbe utvrđeni su koeficijenti i za zaposlene u zdravstvenim ustanovama među kojima su i subspecijalistički poslovi i specijalistički poslovi u domovima zdravlja, poslovi zdravstvenih radnika stomatologije, specijalizovani poslovi u zubnoj tehnici, kao i drugi poslovi u stomatološkoj zaštiti.

Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS", br. 24/05 i 61/05) propisano je da se prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, odnosno po osnovu rada uređuju zakonom (ovim i posebnim zakonom), u skladu sa ratifikovanim međunarodnim konvencijama, kao i kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu, a pravilnikom o radu, odnosno ugovorom o radu samo kada je to zakonom određeno (član 1. Zakona). Kolektivni ugovor nastaje kao rezultat pregovaranja između poslodavca i sindikata i njime se, u skladu sa zakonom, uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa i međusobni odnos učesnika kolektivnog ugovora (član 2. stav 1. Zakona). Pravilnik o radu je opšti akt poslodavca kojim se, u skladu sa zakonom, uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, s tim što je poslodavac ovlašćen da pravilnikom o radu, odnosno ugovorom o radu uređuje odnose iz oblasti radnih odnosa samo u sledećim slučajevima: 1) ako kod poslodavca nije osnovan sindikat ili nijedan sindikat ne ispunjava uslove reprezentativnosti ili nije zaključen sporazum o udruživanju u skladu sa ovim zakonom; 2) ako nijedan učesnik kolektivnog ugovora ne pokrene inicijativu za početak pregovora radi zaključivanja kolektivnog ugovora; 3) ako učesnici kolektivnog ugovora ne postignu saglasnost za zaključivanje kolektivnog ugovora u roku od 60 dana od dana zaključenja pregovora; 4) ako sindikat u roku od 15 dana od dana dostavljanja poziva za početak pregovora za zaključivanje kolektivnog ugovora ne prihvati inicijativu poslodavca (član 2. stav 2. Zakona). Pravilnik o radu mora biti u saglasnosti sa zakonom i ne može da sadrži odredbe kojima se zaposlenom daju manja prava ili utvrđuju nepovoljniji uslovi rada od prava i uslova koji su utvrđeni zakonom, odnosno mogu da se utvrde veća prava i povoljniji uslovi rada od prava i uslova utvrđenih zakonom, kao i druga prava koja nisu utvrđena zakonom, osim ako zakonom nije drugačije uređeno (član 8. Zakona). Saglasno odredbama čl. 3. i 4. Zakona o radu, pravilnik prestaje da važi danom stupanja na snagu kolektivnog ugovora kod poslodavca. Odredbama čl. 9. i 11. istog zakona propisano je da ako opšti akt i pojedine njegove odredbe utvrđuju nepovoljnije uslove rada od uslova utvrđenih zakonom primenjuju se odredbe zakona, a da su pojedine odredbe ugovora o radu kojima su utvrđeni nepovoljniji uslovi rada od uslova utvrđenih zakonom i opštim aktom, odnosno koje se zasnivaju na netačnom obaveštenju od strane poslodavca o pojedinim pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenog ništave, s tim što se ništavost odredaba ugovora o radu utvrđuje pred nadležnim sudom, a pravo da se zahteva utvrđivanje ništavosti ne zastareva.

Na osnovu člana 246. stav 1. Zakona o radu, reprezentativni sindikati - Sindikat zaposlenih u zdravstvu i socijalnoj zaštiti Srbije, Granski sindikat zdravstva i socijalne zaštite "Nezavisnost" i Sindikat medicinskih sestara i tehničara Srbije, s jedne strane i Vlada, s druge strane, zaključili su Poseban kolektivni ugovor za zdravstvene ustanove čiji je osnivač Republika Srbija ("Službeni glasnik RS", broj 36/10). Ovim posebnim kolektivnim ugovorom uređena su, u skladu sa Zakonom i ratifikovanim međunarodnim konvencijama, prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa i po osnovu rada, međusobni odnosi učesnika ugovora i druga pitanja od značaja za zaposlene i poslodavca. Ovaj poseban kolektivni ugovor se neposredno primenjuje u zdravstvenim ustanovama čiji je osnivač Republika Srbija, a kolektivni ugovor kod poslodavca i pravilnik o radu, kao i ugovor o radu ne mogu da sadrže odredbe kojima se utvrđuju manja prava i nepovoljniji uslovi rada zaposlenih od prava i uslova utvrđenih zakonom, Opštim kolektivnim ugovorom ("Službeni glasnik RS", br. 50/08, 104/08 i 8/09) i ovim ugovorom. Međutim, kolektivnim ugovorom kod poslodavca, odnosno ugovorom o radu mogu se utvrditi veća prava od prava utvrđenih zakonom, Opštim kolektivnim ugovorom i ovim ugovorom, kao i druga prava koja nisu predviđena Opštim kolektivnim ugovorom, odnosno ovim posebnim kolektivnim ugovorom u skladu sa zakonom. U odeljku VIII navedenog Posebnog kolektivnog ugovora uređene su plate, naknade plate i druga primanja, tako što su definisani elementi za utvrđivanje plate (osnovica, koeficijent, dodatak na platu i dr.). Između ostalog, odredbom člana 95. stav 1. ovog kolektivnog ugovora predviđeno je da zdravstvene ustanove koje ostvaruju prihode koji nisu javni prihodi u skladu sa zakonom kojim se uređuju javni prihodi i javni rashodi, mogu uvećati plate do visine ostvarenog prihoda, a najviše do 30% po zaposlenom, dok je odredbom stava 3. predviđeno da se uvećanje plate vrši u skladu sa aktom o normativima i standardima rada, odnosno kvaliteta obavljenog posla. Odredbom člana 150. ovog posebnog kolektivnog ugovora predviđeno je da su učesnici kolektivnog ugovora kod poslodavca dužni da u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog ugovora započnu pregovore za zaključivanje kolektivnog ugovora kod poslodavca, a odredbom člana 151. predviđeno je da ako na dan stupanja na snagu ovog ugovora nije konačno odlučeno o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenog, primenjuju se odredbe ovog ugovora, ako je to za zaposlenog povoljnije.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti kao specijalan zakon u odnosu na Zakon o platama u državnim organima i javnim službama ne uređuje pitanje obračuna i isplate Ustavom zajemčenog prava na pravičnu naknadu za rad, odnosno platu zaposlenih u zdravstvenim ustanovama. Međutim, u pogledu ostvarivanja prava, dužnosti i odgovornosti zaposlenih u zdravstvenim ustanovama, ovaj zakon odredbom člana 172. upućuje na primenu propisa o radu, ako ovim zakonom nije drugačije određeno. Po oceni Ustavnog suda, iz iznetog sledi da se propisi o radu, pa i opšti propis (Zakon o radu) primenjuju na prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih, ali ne i na pravo na naknadu za rad, odnosno platu. Pitanje plata zaposlenih u javnim službama, kao lica koja se nalaze u radnom odnosu, uređeno je Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama i odgovarajućom Uredbom Vlade donetom na osnovu ovog zakona.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti je uredio pitanje sticanja sredstava za rad, ali ne i pitanje načina utvrđivanja plata zaposlenih u javnim službama u koje, saglasno Zakonu o platama u državnim organima i javnim službama, spadaju i ustanove koje se finansiraju iz doprinosa za obavezno socijalno osiguranje. Način utvrđivanja plata i ostalih primanja zaposlenih u zdravstvenim ustanovama kao javnim službama je nakon stupanja na snagu Zakona o zdravstvenoj zaštiti i dalje uređen Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama i Uredbom koja je doneta na osnovu ovog zakona.

Iz odredaba navedenih zakona, prema oceni Suda, proizlazi da Upravni odbor Zavoda za zdravstvenu zaštitu radnika "Železnice Srbije" nije imao ovlašćenje za donošenje osporenog Pravilnika kojim se uređuje način sticanja i raspodele prihoda ostvarenog pružanjem usluga iz oblasti stomatološke zdravstvene zaštite u Službi za stomatologiju Zavoda kao njegovom organizacionom delu. Zakon o platama u državnim organima i javnim službama i Uredba koja je doneta na osnovu ovog zakona predviđaju da zaposleni u zdravstvenim ustanovama, pa i u stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti, primaju za svoj rad plate, a ne zarade, što znači da se plate kao naknade za rad zaposlenima (kao i odgovarajuće naknade i druga primanja po osnovu rada) ne mogu isplaćivati prema pravilnicima, već isključivo prema Zakonu o platama u državnim organima i javnim službama i odgovarajućim uredbama Vlade. Stoga, Ustavni sud ocenjuje da različiti načini obezbeđivanja sredstava za rad Zavoda ne mogu predstavljati osnov za različito utvrđivanje naknada za rad ("zarada"), kao i drugih naknada i primanja po osnovu rada pojedinih kategorija zaposlenih u stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti u jednom istom pravnom licu. Iz navedenog, po oceni Suda, proizlazi da okolnost da zdravstveni radnici pružaju stomatološke usluge koje nisu utvrđene kao pravo iz obaveznog zdravstvenog osiguranja ne može menjati karakter naknade za rad (kao i drugih pripadajućih naknada, odnosno ličnih primanja po osnovu rada) na koje, u skladu sa odgovarajućim odredbama Ustava Republike Srbije, potvrđenim međunarodnim ugovorima (Međunarodni pakt o ekonomskim, o socijalnim i kulturnim pravima, Revidirana Evropska socijalna povelja, konvencije Međunarodne organizacije rada br. 100 i 111) i drugim odgovarajućim međunarodnim dokumentima, kao i relevantnim zakonima Republike Srbije, imaju pravo zdravstveni radnici zaposleni u zdravstvenim ustanovama, pa i zaposleni u stomatološkoj službi ovih ustanova. Sud takođe nalazi da nikakav akt (instrukcija, nalog ili uputstvo) Ministarstva zdravlja ne može predstavljati valjani pravni osnov za donošenje Pravilnika kojim se uređuju način sticanja i raspodele prihoda ("zarada") određenim kategorijama zaposlenih u zdravstvenoj stomatološkoj službi u okviru zdravstvene ustanove. Identičan stav o spornim ustavno-pravnim pitanjima Ustavni sud je zauzeo u svojoj Odluci broj IUo-62/2008 od 8. decembra 2011. godine, kao i u više drugih predmeta iz ove oblasti.

Polazeći od navedenog, Ustavni sud je ocenio da je osporeni Pravilnik u celini nesaglasan sa zakonom, a time i sa ustavnim principom hijerarhije domaćih opštih pravnih akata iz člana 195. stav 1. Ustava.

S obzirom na to da je u toku prethodnog postupka pravno stanje u predmetu potpuno utvrđeno i prikupljeni podaci pružaju pouzdan osnov za odlučivanje, kao i da se inicijativom osporava ustavnost i zakonitost odredaba Pravilnika kojima se regulišu pitanja o kojima Ustavni sud već ima zauzet stav, Ustavni sud je u ovoj pravnoj stvari odlučio bez donošenja rešenja o pokretanju postupka saglasno odredbi člana 53. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu ("Službeni glasnik RS", br. 109/07 i 99/11).

Ustavni sud je, saglasno odredbi člana 56. stav 3. Zakona o Ustavnom sudu, odbacio zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji preduzetih na osnovu osporenog Pravilnika, jer je doneo konačnu odluku u ovoj pravnoj stvari.

Na osnovu izloženog i odredaba člana 45. tač. 1) i 4) i člana 46. tačka 3. Zakona o Ustavnom sudu i člana 84. Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", br. 24/08, 27/08 i 76/11), Ustavni sud je doneo Odluku kao u izreci.

Na osnovu odredbe člana 168. stav 3. Ustava, Pravilnik naveden u izreci prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Ustavni sud, na osnovu člana 167. stav 1. tač. 1. i 3. Ustava Republike Srbije, na sednici održanoj 18. januara 2012. godine, doneo je

ODLUKU

1. Utvrđuje se da Pravilnik o sticanju i raspodeli prihoda ostvarenog pružanjem usluga iz oblasti stomatološke zdravstvene zaštite u Zavodu za zdravstvenu zaštitu radnika "Železnice Srbije", broj LXII-1 od 6. novembra 2008. godine, nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.
2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu Pravilnika iz tačke 1."

(Odluka Ustavnog suda, IUo broj 316/2011 od 18. januara 2012. godine, objavljena u "Sl. glasniku RS", br. 14/2012 od 27. februara 2012. godine)